

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan **zvečer**, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Govor poslanca g. dr. Vošnjaka

v državnem zboru dné 2. marca t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

„Protestirati mora torej“ — protestiranje je, kakor se vidi, v Koroški na dnevnem redu, — občina, krajni in okrajni šolski svet, vsi protestirajo, — on mora torej protestirati, da krajnemu šolskemu svetu pripada rekurz o učiteljem v izvrševanje namerjenih naredbah, ki se izključljivo na pedagogičnem polju gibljejo. „Vender“, pravi, „se hoče spustiti v utemeljitev krajnega šolskega sveta in jo pobiti.“ Tu nečem navajati vsega dolzega odgovora, marveč le nekatera markantna mesta moram iz njih navesti. Opaža se, „da krajnemu šolskemu svetu nij naloga ljudske šole jasno pred očmi. On obrača svojo glavno, morda jedino pozornost na priučenje nemščine in more soditi le o uspehih v tej disciplini. Da se pri prevelikej vnetosti pri vaji tega predmeta ne gleda na pravno odgojo mladine, ne po genetičnem pouku na samostojnost v mišljenji, ni na formalno omiko, tega ne namerja. Saj so to stvari, katere se očem nevesčaka v poučevanju odtegnejo. On hoče v prvi vrsti ljudsko šolo napraviti v učilnico jezikov, da nij državni šolski zakon uže v prvem paragrafu nalogo iste ravno tako razumljivo, kakor človekoljubno odkazal.“ To pravi okrajni šolski svet v Celovci, a on naposled misli, da si bode otrok toliko znanja nemščine v treh letih pridobil, da more vstopiti v višje razrede. Tri leta torej bi moral otrok vender v prvem razredu ostati, in sicer samo zaradi tega, ker je slovensko dete. Se more li to s pedagogičnega stališča opravičiti in trpeti? Gotovo ne. (Dobro! na desnici.)

Deželni šolski svet je, kakor uže omenjeno, določil, naj se nemščina uže v prvem šolskem letu kot učni jezik na ljudskih šolah v Koroški upelje,

in je na tem potu šel tako daleč, da je za slovenske šole le jedno samo knjigo, to je Abecednik, upeljal. A celo ta nij popolnem slovensk, nego slovensko-nemšk.

V tej knjigi se uči otrok do 36. strani slovenski brati, od 36. strani dalje nemški, potem je večina beril nemških do konca, in to naj bi bilo vse znanje, katero naj si otrok za življenje v materinščini pridobi, kajti vse druge knjige, izimši katekizem, so samo nemške.

A deželni šolski svet Koroški je kmalu uvidel, da z ABC ne bode prišlo tako daleč, da bodo otroci dobro nemščino zgoledli. Čutil se je poklicanega v letih 1860—1870 — letnica nij tiskana na knjigi, kakor da bi bila tiskana v manuskriptu, in ne dobi se v prodajalnicah — izdati „navod k upeljavanju slovenskih otrok v nemščino za ljudske učitelje v Koroški“ v slovenskih krajih. To je zelo originalna knjiga in jaz bodem navel iz navoda samo nekaj mest, da pokažem, kakov pedagogični duh v Koroški prevladuje. V tem predgovoru se učiteljem očita, da ne umejo otrok nemški učiti, da so bila njih prizadevanja, kakor se je v osmih ali desetih letih pokazalo, gledé priučanja nemščine v ljudskih šolah popolnem brezuspešna, in da je temu le njih napačna teorija pri pouku uzrok. Glasoviti pisec te knjige, — žal, da nij njega imena na prvi strani knjige in je le deželni šolski svet kot izdavatelj znamenovan — pravi dalje v svojej pedagogičkej modrosti: „Vse nemško čitanje in pisanje, vse memoriranje besedij in slovničnih pravil, vse ustno in pismeno prevajanje ne bode imelo zaželjenega uspeha, če bode učitelj to svoje poučevanje v jeziku s slovenskim okvirom obdajal (Čujte! čujte! na desnici), če se pri tem pouku vedno slovensčine poslužuje.

Nemščina naj se marveč v prostem poučevalnem občevanju učitelja z učenci živo poučuje in uči, čemur dajejo učni predmeti snov.“

„A kako naj govorimo s slovenskimi otroci

nemški, če nas vender ne razumejo? vprašalo se nas bode.“ Deželni šolski svet odgovarja tudi na to težavno vprašanje; on pravi: „Na to vprašanje se prav lahko odgovori, če se pokaže na postopanje vsake matere kot učiteljice jezika, postopanje, katero se je po svojih uspehih dobro izkazalo, odkar so matere in otroci.“ (Veselo na desnici.) Učitelji naj torej isto tako delajo in otroci bodo uže za njimi govorili. „Uspeh gotovo tudi tu ne bode izostal. Jezik govoriti naučimo se najnaravneje (Poslanec Wurm: To je kanibalčno, to mora stati v stenografičnem zapisniku!), ko ga čujemo govoriti in se trudimo ga tudi govoriti, naj je razumenje in ustni izraz začetkom tudi nekoliko nepopolen. Nemško govorjenje je torej najprimernejše in najnaravnejše učno sredstvo pri poučevanju slovenskih otrok v nemščini in zanemarjenje istega je glavni uzrok nedostatnih uspehov pri tem predmetu.“ (Čujte! čujte! na desnici.)

Deželni šolski svet daje natančna pravila, kako naj učitelj poučuje, če hoče brzo dospeti do smotra. On ne sme hitro, marveč polagoma in jasno govoriti in rabiti kolikor možno prosto, razumljivo obliko in za to poučevanje se mora sam pripravljati, da si zna dobro nemški, ker bi morda umešal dijalekt, in to bi ne bilo dobro.

Po tej knjigi se poučuje v Koroški po ljudskih šolah, in jaz sem, kakor sem uže omenil, to knjigo le z velikim trudom dobil, kajti vsak učitelj dobi le jeden eksemplar, in če pride šolski ogleda, je njega prvo vprašanje: Imate li še to knjižico? (Veselo na desnici.) in on mu jo mora pokazati.

Jaz dobil sem jo po drugej poti, ne od učitelja, to moram izrečno poudarjati, ker menim, da bi se dotični učitelj skoro gotovo disciplinarnej preiskavi ali celo odpustu iz službe izpostavil. Oni okrajni šolski ogleda v Celovci, o katerem sem govoril in kateri je v prevelikej gorečnosti za ljudsko šolo šel tako daleč, da je odločil, naj bode učni jezik še le

LISTEK.

Resnična bajka.

Takraj treh voda in treh gora — komur teh nij dosti, jih našteje še lahko več — pod božjim solncem, navadno pa pod gosto božjo meglo leži in se razprostira od severa proti jugu in od vzhoda proti zapadu krasna dežela, katera se ponaša z raznimi čudi, izmed katerih je to največje, da imajo v njej tujci največ veljave in vse gospodarstvo v svojej oblasti.

Ta dežela ima mnogo pod- in nadzemeljskih otlin. Prve najdeš popisane v rudeče vezanem Bädkerji in tudi drugje, nadzemeljske otlina pa odpravljajo in zasipljejo domačini uže mnogo let, a do sedaj brez vidnega uspeha. V tej deželi je po zimi mraz, mej pasjimi dnevi vroče, kadar dežuje — blato in zato so hvaležni prebivalci v svojej modrosti neke ulice krstili za Blatne ulice, ker se te tvarine ondukaj nahaja posebno veliko. Prebivalci so raznega temperamenta, a velika večina ima tisto

uže sitno evangelijsko pohlevnost, da če mu jedno gorko založiš na levo lice, ti še desno nudi, češ: Še jedno, to je zaradi ravnotežja!

Glavno mesto v tej deželi je tako staro, da se dolgo niti za prvotno ime nij znalo. Stoprav po mnogih prepirih in po bistroumih preiskavah najmlajšega izmed preiskovalcev dognalo se je, da se mu je nekda, ko še nij bilo fakcijske opozicije in jednacih muh v deželi, rekalo Aquilina. Kako ime mu je denes, tega se ne drznem povedati, kar na ravnost, le toliko bodi omenjeno po strani, da skozi to mesto teče voda, katerej pravijo Ljubljana. Bistroumen čitatelj, kateri si je priučil nekoliko geografije, bode po teh podatkih pogodil pravo ime. Komur bi se pa to vender ne posrečilo, ta naj prečita tega lista na prvi strani prvo vrsto, tam bode našel, česar išče.

Ker sem tako obrisal kraj, kjer se je vršila moja bajka, določiti mi je še čas, kedaj se je pripetila. Čas je važen za vsacega, bodi si zgodovino-pisec ali konduktor, jezikoslovec ali mežnar, najbolj pa za urarja, kajti slednji od samega časa živi in to še prav dobro.

Da tedaj ustrezem vsem, naj povem, da se je to zgodilo v prvem letu fakcijske opozicije ali „mačkine žalosti“ in takoj tisto nedeljo po tistej soboti, ko so „Novodobne prikazni“ skušale motiti javni mir in red.

V glavnem mestu izhajajoči list „Rodan“ prinesel je namreč tisto soboto članek, v katerem označuje neko vrsto ljudij, ki so v srednjem veku nosili dolge sulice, a slednje sedaj zamenjali z lakotnimi žepi, kakeršnega ima Šuštarjev Miha v Kranji. Zaradi tega se ta list nij smel odpejati križem svet, le nekoliko iztisov razfrčalo je po mestu, pa ti so se brali prav marljivo in namen bil je dosežen vsaj v glavnem mestu.

Kakor je po soboti navadno nedelja, tako tudi takrat. V nedeljo pa gre vsak človek rad uživati čisti zrak, kateri tembolj tekne, ako se mu primeša nekoliko dobre kave ali pečenke z ražnja in primeren delež primerno dobrega piva ali vina. Da so tedaj zavodi, „kjer Bog roko ven moli“ ob nedeljah dobro obiskovani, nij treba še posebe zatrjevati. Ker je tako imenovani „Schweizerhaus“ tudi zavod jednega namena, obiskala ga je to nedeljo odlična go-

od četrtega leta dalje nemščina, bil je najedenkrat iz Koroške premesten, kakor mislim v Primorje, (Čujte! čujte! na desnici.), da ne bi dalje kalil miru v deželi Koroške.

Če so take razmere v kakej deželi, kakor v Koroški, ne more se pač trditi, kakor so storili župani, da oni, ki govore tu o teh razmerah, mir kalijo. Naopak, kdor take slabe razmere, o katerih nij verjeti, da ne vladajo ne le v Avstriji, nego tudi v Evropi ne, in katere mejijo na barbarstvo (Istina! na desnici.), kdor take razmere nebojazljivo odkrije, zasluži si hvalo vsakega človekoljuba. (Dobro! na desnici.) Jaz čutim se tem bolj poklicanega, ker one razmere moje sorojake zadevajo, ker 120.000 Slovencev Koroške ne zastopa ni eden poslanec v tej visokej zbornici.

Zakaj, o tem bode gospode pogled na zemljevid in na umetno razdelitev volilnih okrajev poučil, kajti volilni okraji niso sestavljeni po narodnih mejah, nego od juga na sever navkreber skozi deželo, tako da k jednemu slovenskemu okraju pripada vselej več nemških. Vsakako je možno, da v katerem volilnem okraju za državni zbor zmaga kandidat Slovencev, in pri zadnji volitvi je res le s štirimi ali petimi glasovi propal. Jaz se tudi nadejem, da pri prihodnji volitvi pride v državni zbor in da vam bode podal še jasnejšo sliko o razmerah v Koroški, kakor jo moram podati jaz, ki sem se deloma z očmi, deloma pak po doposlanih mi spisih informiral.

Nekaterih točk pa se ti gospodje župani prav nič niso dotaknili, namreč pritožeb, katere so torej popolnem resnične, in involvirajo težke obtožbe proti deželnemu šolskemu svetu in proti vladi, da namreč v čisto slovenskih ljudskih šolah v Koroški izmeje 157 ljudskih učiteljev jih 53 nij slovensčine zmožnih. (Čujte! na desnici.) Ti poučujejo v slovenskih krajih in Slovenci se po pravici o tem pritožujejo, res, da v prvi vrsti le po novinah. V listu v Koroški izhajajočem najdete v prvi številki takšne pritožbe navedene, v katerih se pripoveda, da ljudska šola nijma prav nikakega uspeha. Zaradi tega ne napreduje prebivalstvo, — javno moram izreči — ne le v materijelnem, nego tudi ne v moralnem oziru tako, kakor bi moglo pri dobri ljudski šoli. Opozoriti moram, da kuga žganjepitja, ki je uže toliko ljudi uničila, prevladuje tudi v Koroški, in da se število nezakonskih otrok množi, oboje se ve da po vsej Koroški in ne le v slovenskih krajih. Uzroke, zakaj prebivalstvo ne napreduje tako v omiki, kakor bi se od njega pričakovalo, sem uže razmotrival. Mogel bi tudi opomniti, da morda v nobeni deželi tako malo novin in knjig, bodi si nemških ali slovenskih, ne pride mej ljudstvo, kakor v Koroški. Kar se Slovencev tiče, čuditi se moramo z ozirom na šolske razmere, da sploh slovenske novine in knjige ljudstvo še zahteva in čita, ker se otroci v šoli niti materinščine ne uče.

spoda. Sedeli sta pri jednej mizi dve trgovski družini: Čivič in Vesnik, pri drugej pa magistratni svetnik Repona in ravnatelj Rham, lastnik nekega dobro znanega zavoda. Vsi so bili dobre volje in veselili so se lepega dne. Pa človek nikdar ne ve, kje ga čaka nesreča. Zdjaci zatemne se steklene duri in „herein mit gewaltigem schritt“ ponosnega pogleda in z učeno nagubanim obrazom, kakor bi bil baš iznašel četrto dimenzijo, vstopi gospod Kirper, nadzornik vseh tistih poslopij po deželi, kjer se je časih prodajala leskova mast, a bi se dandenes rado prodajalo kulturno maslo — mož, ki vé, kako treba tam, kjer ljudje ne slové baš zaradi telesne lepote, lepe otro — — — otrobe delati.

Prisede k mizi, kjer sta se ušatorila gg. Rham in Repona in po običajnih pozdravih prične se razgovor. Prvi, to je gospod Rham, vpraša mej drugim prišleca, je-li uže čital, kar je prinesel včeraj „Rodan“? Kakor bi ga bila kača piknila, cukne g. Kirper in jezno odvrne: „Ah was, diese Bagage . . .“ Ne pusti mu izgovoriti g. Rham ter mu namigne, češ, pri onej mizi so ljudje, ki utegnejo čuti. A gospod Kirper, nevajen nikakega ugovora odreže se v svojej oholosti: Gerade dess-

V Celovci je, kakor znano, Mohorjeva družba, katera vsako leto po pet do šest zvezkov ljudskih, verskih in npravstvenih tiskovin izda, za letni donesek jednega goldinarja. Ta družba šteje mej vsemi Slovenci 25.000 do 26.000 udov, od teh v Koroški vendar 2363. Ta družba izdava vsako leto, uže 25 let, kakor omenjeno, pet do šest zvezkov, v katerih se obravnava o predmetih poljedelstva, kratko vse stroke popularnih ved in poleg tega tudi knjige verske vsebine, kar pa družbi v Celovci izhajajoč nemško-liberalen list najbolj za zlo jemlje; da n. pr. trpljenje Kriščevo, zgodovino svetnikov in jednake verske knjige mej ljudstvom širi. Nu, slovensko prebivalstvo v Koroški in slovensko prebivalstvo sploh je ravno tako verno, da te knjige rado bere, in so nekateri kraji — priznati moram — kjer se te knjige rajši bero nego druge. Ravno s tem si je družba pridobila tolik krog čitateljev in v času svojega obstanka gotovo 150 zvezkov v dveh milijonih eksemplarov spravila mej narod, in to vse za mal letni znesek jednega goldinarja. Tudi slovenski list, ki izhaja od začetka tega leta v Koroški, ima nepričakovano mnogo naročnikov v deželi, znamenje, da se začenja v ljudstvu vzbujati oni duh, ki kaže, da je le na podlagi materinščine možno si pridobiti višjo omiko. Tu ne gre za narodno ščuvanje, gospoda moja, mi nečemo Koroške vznemirjati, fraza vznemirjanja se je na onej (levej) strani iznašla in se o vsakej priliki rabi (veselost! na desnici); nam nij na tem. Mi hočemo le posamezniku in vsakemu narodu pomoči do njega pravice, in če vlada ne stori nobenega koraka, smo mi poslanci, je večina visoke zbornice to storiti dolžna. (Dobro! na desnici.) Kaki glasovi se čujejo in kaka omika vlada v nekovi žurnalističnih krogih Koroške, to kažejo pamfletistični spisi v nekem tam izhajajočem listu, v resnici surovi napadi na državne poslance, to kaže n. pr. satiričen in hoteč biti dovtipen, a samo neukusno verzificiran pamflet, kateri je tiskan v uže omenjenem listu, ki se imenuje „Freie Stimmen“.

(Dalje prih.)

Iz državnega zbora.

(Razprava v volitvenem odseku.)

Z Dunaja 7. marca [Izv. dop.]

Zadeva velikanskega pomena obravnavala se je zadnji ponedeljek v volilnem odboru.

Židovsko-nemškemu liberalizmu, ki je v teoriji na polna usta sicer trobil svobodo, a dejansveno teptal vedno in povsod pravice in svobodo ogromnega dela avstrijskega prebivalstva, zvoni mrtvaški zvonec k večnemu počitku, od koder mu nikdar več ne bo vstajenja.

Česki poslanec Zeithamer predlagal je, kakor znano, premembo volilnega reda za veliko posestvo, da bi v bodoče ne bilo več mogoče, da v velikem posestvu odločuje par glasov zoper vso nasprotno stranko. To je zahteva pravičnosti.

wegen sag ich's, damit es diese Bagage hört!

In dosegel je svoj surovi namen! Mirni gostje, družini Čivič in Vesnik, proti katerim je brez najmanjšega povoda naperjena ta psovka, čuli so jo, pa ker niso hoteli prouzročiti nikakega trušča, so tiho in voljno potegnili svoje listnice in plačali svoj račun, neotesano razžaljenje pa uteknili v svoje žepe in odšli. A vračaje se domov in do denšnjega dne še vedno ugibajo, kje dobiva deželni šolski nadzornik take neotesane izraze in od kod tako obnašanje. So li to uže nasledki plemenskega blaženja? Ali so to spomini na Dunaj in nasledki prepogostega občevanja z nemškimi glumači?

Kaj sta k temu škandalu rekla gg. Rham in Repona — katera sicer tacega tona nijsta vajena — nijsem mogel zvedeti kljubu vsemu prizadevanju. Še to betvo, kar sem zvedel, pričivkal mi je rado vaden vrabec; kdor maje neverjetno z glavo, naj le pazno poslušaj, kako vrabci čivkajo po strehah: Čivič! čivič! — Vrabci so talentirani, še jeden „debut“ gospoda Kirperja, in znali bodo prav dobro še „Bagage“.

Spectator.

Poslanec Lienbacher je predlagal, naj se volilna pravica dá tudi onim, ki plačujejo najmenj po pet goldinarjev, uračunivši naklado. Proti zadnjemu predlogu, ki je tudi utemeljen na pravičnosti, oglasilo se je židovsko nemško časopisje ravno tako, kakor proti prvemu, in to iz prav naravnega uzroka. Kajti, ako se oba predloga sprejmeta, levičarji Herbstone barve nikdar več nijmajo nadejati se večine v državnem zboru.

V sejo od ponedeljka prišla sta minister Taaffe in sekcijski šef baron Kubin.

Dr. Herbst govoril je prvi zoper Lienbacherjev predlog. Mrzi mu slog predloga.

Lienbacher izjavi, da bode rad sprejel boljše stilizacijo predloga, ako se kdo z njo oglasi.

Dr. Czerkavski zavrne pomisleke Herbstone glede vzprejetja onih v volilni red, ki plačujejo po pet goldinarjev davka na prvo roko.

Dr. Russ pa ministra vpraša, kako da vlada misli vesti se napram Lienbacherjevemu predlogu.

Grof Taaffe odgovori, da je vlada o tem vprašanji se uže davno posvetovala. Princip je tolike važnosti, da se vlada o njem na jasen način mora izjaviti. V tem njej ne more biti za oportuniteto. Glede na politične posledice se vlada s tem soglašaj, da se volilna pravica v državni zbor razširi. To je dejanje pravičnosti.

Tudi grof Henrik Clam-Martinic pobija ničeve razloge Herbstone.

Pri razgovoru, v katerej meri da bi se dose danje število volilcev pomnožilo, pove baron Kubin, da je število onih, ki po pet goldinarjev direktnega davka plačujejo, iz nekaterih glavnih mest uže znano. V Pragi bilo bi 5756, v Gradci 7118, v Krakovu 893, v Trstu 554, v Lvovu 254 volilcev več. Za Dunaj in Brno število še nij znano. (Iz necega vira se poroča, da bi število dunajskih volilcev pomnožilo se za najmanj 13.000 volilcev, mej temi je baje nad 8000 levičarjem sovražnih obrtnikov!)

Grofu Hohenwartu dozdevajo se Herbstonevizi uzroki popolnem ničevi.

Levičar dr. Weeber meni, da bi se za ta slučaj tudi število poslancev moralo primerno pomnožiti.

Dr. Russ ugovarja zopet, da stališče vlade pri tem predlogu še nij dovolj jasno.

Grof Taaffe zopet jasno in odločno zatrjuje, da se soglašaj z Lienbacherjevim predlogom v principu. Vlada smatra ta predlog kot zahtevo pravičnosti in izvršila ga bode z vsemi sredstvi in skoro.

Dr. Rieger pravi, da je ta ministrova izjava dovolj jasna, samo stilizacijo predlogu si vlada pridržuje.

Dr. vitez Grocholski pravi, da naj se ne uračunajo naklade. Tudi pomnožitve poslancev nij treba.

Pri glasovanji vzprejel se je v principu predlog, da ima v velikem posestvu uknjiženo posestvo stoprv takrat volilno pravico, ako je uknjiženo celo leto.

Sprejel se je tudi v principu predlog, da se ima volilna pravica dati tudi onim, ki plačujejo po pet goldinarjev direktnega davka.

Dr. Herbst izjavi, da bode s svojimi somišljeniki za mesto Dunaj stavil posebne predloge.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 10. marca.

V levičarskih listih vzbudila je namera desnice, razširiti **volilno pravico**, veliko vrišča. Levičarji, kateri so nekđaj tako radi navajali izrek, da je „glas ljudstva, glas božji“, zdaj nečejo nič o tem slišati, kar besni zaletavajo se v to namero desnice, kajti oni dobro uvidevajo, da bi razširjenje volilne pravice tudi na one, ki plačujejo 5 gl. davka, njim ne koristilo. A nadejamo se, da se desnica ne bode pustila motiti po levičarskih kričai in kolikor možno kmalu zbornici predložila dotične predloge v posvetovanje.

„Deutsche Ztg.“ od srede prišla je v svojej modrosti do sklepa, da mora nastati vojna mej Avstrijo in Rusijo in da bi bila ta vojna pri avstrijskih Slovanih, izimši Poljake, zelo nepopularna. „Račun naših prefinih državnikov,“ pravi ta

list, „je blizu tak, da skušajo Čehom in Slovencem grenke kugljice konflikta z Rusijo s tem osladiti, da jim prepuščajo časih hegemonijo v notranjosti Avstriji.“ Nu, več zlobnosti se pač ne more povedati s tolikimi besedami! Slovenci imajo v Avstriji hegemonijo! Tolažilno pa je vender to za nas, da vsaj vidimo, da nas poznajo in da vemo, da našo odločilno številce poslancev vedo ocenjati tudi nasprotniki — le vlada neče tega oceniti.

Vnanje države.

Češki listi pozdravili so z velikim veseljem imenovanje **srbskega kneza kraljem** in „Narodni listi“ pišejo: „Neni možné aby dynastie a národ v Srbsku kdy na to zapomněli, že jsou zavázáni věčnými díky nikoliv za nějaký pouze titul, nýbrž za mnohem více, za celý svůj svobodný život — národu ruskému.“ Ta besede so pa silno razjarile ustavoverne naše liste in „Dt. Ztg.“ kakor besna divja, ker se priznava, da se ima Srbija za svojo svobodo, za svoj titel zahvaliti Rusiji. Čudni so ti „v Nemčijo se nagibajoči“ možje! Vse drugo podkopuje interese Avstrije, le če se na njo strelja z Bismarkovimi topovi, to jej koristi in to ugaja tem „nemškim“ patrijotom.

V list „Paris“ se poroča: Ko je **Skobeljev** komaj došel v Petrograd, poklical ga je car k sebi. Pričakovalo se je uže, da se bode car Skobeljevu nasproti obnašal zelo zmerno. To se je zgodilo. Car sprejel je Skobeljeva samega in brez svedokov. Vojnemu ministru in Velikemu knezu Vladimirju se je povedalo, da car ne želi intervencije pri sprejemu Skobeljeva, on hoče sam v primernej obliki generala, čegar zaslug ni pozabil, pograti. — „Narodna Obrana“ pripoveda, da se v Belgradu pripravlja in da se bode skoro podpisala adresa meščanstva belgradskega na generala Skobeljeva. Z adreso odšla bode posebna deputacija v Petrograd.

Dunavsko vprašanje stopilo je zopet na pozorišče. V prihodnjih sejah obravnavalo se bode o njem v rumunski zbornici. Ministerski list „Romanul“ meni, da vlada ne bode storila odločilnega koraka, predno nij povprašala deželnega zastopstva; za zdaj se trudi, da bi pri evropskih kabinetih dosegla ugoden uspeh.

V **francoske** in **nemške** zbornici se je v 8. dan t. m. vršila cerkvenopolitična debata. V francoske zbornici obravnala se je kar naravnost razmera države cerkvi nasproti. Poslanec Boisset je stavil predlog, naj se odpravi konkordat. Proti temu govoril je škof Freppel in dejal, da je konkordat mejnarodna pogodba, da se ne more odpraviti, le zakoni se odpravljajo; priporočal je vladi, naj ne podpira tega za državo toli pogubnega predloga. Ministerski predsednik Freycinet je izjavil, da bode vlada vzdržala konkordat. Debata bila je zelo burna. Naposled izročil se je s 343 glasovi proti 139 ta predlog v pretresavanje komisiji, obstoječji iz 22 članov. V nemške zbornici se je govorilo o mejnarodnem stališči papeža in o razmeri ruske države nasproti Rimu. Grof Limburg-Styrum se je poganjal za mejnarodno stališče papeževo in dejal, da je pomota misliti, da je papež navaden Italijan; papež je po mnogih pogodbah kot suveren vsestransko priznan. Sprejelo se je v budget tadi 90.000 mark za poslanstvo pri papežu. Vodja središča Windhorst je dejal, da je osobito zaradi tega za to poslanstvo, ker more jedino papež s svojo moralčno avtoriteto dati pomoč proti socializmu.

Dopisi.

Z Dunaja 7. marca. [Izv. dop.] (O srbskem kraljestvu. Dr. Lueger dobil je zaupnici. Razpis novih volitev v dunajski mestni zbor.) Imenovanje kneževine srbske kraljestvom smatra se v tukajšnjih političnih krogih za dogodek velike, za Avstrijo neprecenljive važnosti. Avstrijski cesar bil je prvi izmej vladarjev, ki je kralju Milanu Obrenoviču I. čestital ter Srbsko priznal kraljestvom. Da, minister vnanjih zadev na avstrijskem dvoru grof Kalnoky je sam deloval na to, da se Srbska baš v tem trenutku napravi kraljestvo. S tem je baje avstrijski vpliv v Srbiji zmagal nad ruskim, trdi se v necih glasilih! Pomena vredno je vsakako prijazno vedenje Avstrije napram najnovejšim dogodkom v Srbiji. Stališče rodbine Obrenovičeve se je po tem imenovanju vsakako utrdilo, vpliv in moč zdanjega srbskega ministerstva sta se pomnožila in razvoj Srbije spravil se je v stalnejši tir.

Razmere mej Avstrijo in Srbijo postale so slednji čas prav intimne, kar je za zdanje razmere

na jugu Avstriji zelo koristno. Stranka Andrassyjevih nazorov je torej v Avstriji v zatonu!

Bivši teden pred tukajšnjim okrajnim mestno deleg. sodiščem radi žaljenja časti dveh mestnih odbornikov na 100 gld. obsojeni dr. Lueger sklical je v ponedeljek večer svoje volilce tretjega mestnega okraja v Dreherjevo dvorano, da jim poroča o poslednjih dogodkih ter poizve, je-li so še volilci tudi zdaj, ko je obsojen, ž njim zadovoljni. Volilcev zbralo se je nad 2000. Ko je vstopil dr. Lueger v dvorano, pozdravljen je bil z velikim ploskom. Najprvo jel je govoriti nasprotnik dr. Luegerja. Valjda je izgovoril par besedic, vnel se je strašansko hrup in vrišč, ki je trajal tako dolgo, dokler govornik nij zapustil dvorane. Dr. Lueger pravi potem, da je denes prvokrat, ko je svoje volilce vprašati primoran, je-li po poslednjih dogodkih do njega še imajo zaupanje ali ne. On je vedno varoval koristi ljudstva in občine, celo v časih, ki so bili zanj težavni. Uže v zadnjem govoru, zaradi katerega je tožen bil, je dejal: da stranka ljudstva mora v novič vstati. Zdaj ko je bil obsojen, pa mora svoje volilce vprašati, je-li njemu še zaupajo ali ne in je-li še vreden zaupanja svojih volilcev! (Glasen plosk.) Slednji petek prišla je k njemu deputacija, ki ga je prosila, naj ne odloži mandata, ker to bi bila škoda za koristi ljudstva. Odgovoril jim je, da hoče le takrat obdržati svoj mandat, le takrat bojevat se i na dalje proti onim silam, ki otrovajo javno življenje, če mu izreko zaupanje. Po teh besedah vnel se je silen plosk. Resolucija, ki mu in nadalje izreka zaupanje, vzprejela se je jednoglasno. Buren plosk intisočeri bravo klici pozdravljajo izid glasovanja. Ko se dr. Lueger zahvali za zaupnico, nij mogel končati radi samega veselja. Trikrat so mu zapeli: „hoch soll er leben!“

Za Dunajski mestni zastop so uže razpisane volitve. Dr. Luegerjevi pristaši dobivajo mej meščanstvom vedno več vpliva, posebno po izidu zadnje umazane pravde. In to je stranka, ki perhorrescira ultra-tesonstvo, ki je nasprotna Herbstovim mamelukom!

Domače stvari.

— (Telovadno društvo „Sokol“) v Ljubljani podpisalo in v gotovini takoj vplačalo je 400 gld. za „Narodni dom“ prepustivši vse obresti na korist podjetju in pridržujoč si samo pravico glasovanja. Ta domoljubni čin je gotovo posnemanja vreden, vrlo društvo „Sokola“ pa priporočamo vsem narodnjakom, da, če uže niso, se vpišejo kot člani ter ga po moči podpirajo.

— (Za „Narodni dom“) obvezalo se je uže več slovenskih čitalnic in bralnih društev, da priredijo po nekoliko veselic v teku letošnjega in prihodnjega leta. Tako je prav. Želeti je le, da bi nobeno narodno društvo na Slovenskem v tem obziru ne zaostalo; kajti potem bi se pač lahko reklo, da je to poslopje postavil „narod sebi“.

— (Občini Podzemelj in Gribelj na Kranjskem) sta poslali državnemu zboru prošnjo za neomejeno rabo slovenskega jezika pri sodnijah in napravo deželne nadsodnije v Ljubljani.

— (Živeli!) Vsi občinski predstojniki Ilirsko-Bistriškega okraja podpisali in odposlali so peticije državnemu zboru za upeljavo slovenskega jezika in napravo deželne nadsodnije v Ljubljani. Peticijo ponatisnemo jutri.

— (Pokojni Paul Varaun) iz Šent Kocijana sporočil je 12.000 gld. v obligacijah za dijaške ustanove in sicer 3 za gimnazijalce, 3 za realce, jedno pa za medicince na Dunaji. Postavil si je s to oporoko blag spomin.

— (Razpisani) sta notarski službi v Metliki in Zatičini. Prošnje naj se vložijo do 3. aprila t. l.

— (Iz Ljubljane) se nam 8. t. m. piše: Danes ob 1. uri popoldne vodila je patrola obstoječa iz štirih vojakov ter jednega stražnika štiri fante novačane po ulici pred škofijo. Menda so ti fantje po mestu razsajali ter so zbog tega prišli v oboroženo spremstvo. Videl sem te vse hoditi od

Kordinove hiše do Bleiweisove. Fantje so prav mirno mej vojaci hodili. Nij tedaj bilo nikakeršnega povoda, da sta dva vojaka puške z ramen snela ter z batom dva fanta v hrbitišča suvala in to najbrže prav močno, ker sta fantoma klobuka raz glav padala ter fanta omahovala. Nij dosti manjkalo, da se fantje zbog tega ravnanja niso z vojaci sprejeli. Policijski stražnik je vojakom zavračal tako ravnanje. Ne pride mi na misel, novačanov razsajanje opravičevati ali odobravati, ali jeza je morala vsacega popasti, ki je videl, da se mirno mej patrolo hodeči fantje, in če so tudi poprej Bog si ga vedi kako razsajali, z bati suvajo. Kolikor je meni znano, kaj tacega patrola tudi nepokornežu storiti ne sme. Po takem ravnanju se mora surovost mej fanti le širiti, ne glede tega, da je javni škandal, ako se pri belem dnevu na javnej ulici z bati okolo suva. Opomnim še, da navedeni vojaci niso bili domačega polka.

— (Gospod Sima,) znani šolski nadzornik v Ljubljani in baje prvi pedagog po Pirkerjevi milosti, je pred nekoliko dnevi učenca kaznoval in protipostavno pustil zaprtega od štirih popoldne do sedme ure, ker je neki nanj čisto pozabil. Otroka, ki je moral v temnej šolske sobi čakati svoje odrešitve, je strah tako prevzel, da je po noči fantaziral in klical materi: „Nicht zum Sima!“ Da se kaj jednacega vsaj temu otroku ne zgodi več, ga je skrbna mati dala v zavod gospoda Waldherrja. Ker je po postavi dovoljen zapor le na jedno uro in ker bi se, da je kaj tacega zakrivil učitelj narodnjak, bila nemudoma pričela preiskava proti dotičniku, stavimo javno vprašanje: Zakaj se do denes v tej zadevi nij pričela preiskava proti nadzorniku Simi, in kedaj sploh se prične?

— (Kdo je mar?) Kakor smo uže poročali, razpisala je „Deutsche Zeitung“ zopet 100 cekinov nagrade tistemu, ki zloži najlepši napev himni „Lied der Deutschen in Oesterreich“. Oglasilo se je okolo tisoč skladateljev, mej njimi tudi jeden iz Ljubljane, kateri bi rad pograbil 100 rumenjakov. A slučaj je čisto muhast in nemogoče nij, da Nemeč, ki svojo „heutige bedrängte Lage“ toži v melodičnem napevu nemškemu svetu, je jeden in isti, kateri si je v belej Ljubljani pritedil jako obilen trebuh in sme najmenj javkati, da se mu ne godi še — predobro.

— (Hudodelstvo uboja.) Dne 8. t. m. zatožen je bil pred ljubljanskimi protniki 24 let stari duinar Luka Hočevar iz Loga pri Mengši zaradi hudodelstva uboja. 1. januarja pil je zatoženi v družbi z več fanti, mej njimi je bil tudi Tine Blejec, v neke krčmi v Logu. Bili so vsi dobre volje in zapustili so krčmo skupno. A zatoženi Hočevar, jeden tistih nepotrebno korajžnih fantov, ki je bil uže jedenkrat zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe kaznovan, je Tineta Blejca, ko so šli iz krčme, brez vidljivega uzroka, morda iz stare jeze, s tenkim nožem tako globoko sudil v sence, da je nož prodril do možganov in je Blejec, kateri je komaj do doma prišel, še isto noč umrl. Zatoženi jokaje ne taji dejanja, pa pravi, da ga je Blejec poprej s kolom udaril, potem ga je še le on sunil z nožem. Porotni ki pritrde njim stavljenim vprašanjem in sodišče obsodi Hočevarja na šest let težke ječe, poostrene s postom.

Razne vesti.

* (Turisti.) Skupno število onih, ki so upisali lausko leto v planinskih kočah vseh avstrijskih planin v nalašč za to pripravljene knjige svoja imena, znaša 8800. — Največ imen je bilo upisanih v koči „Elisabethruh“ na „Velikem Zvonarji“; 195 osob je bilo na vrhu omenjene gore, 103 so dospeli do vrha Ortlerja; 143 osob pa je prišlo le do njegovega zadnjega sedla, „Payersattel“ imenovanega v visokosti 3100 m.

* (Številno tovarn za sladkor.) Po največ tovarn za sladkor imati Francoska in Rusija, namreč blizu 500; nad 300 jih ima Nemčija in tudi blizu 300 Avstrija. — Največ sladkorja izdelava Francoska, namreč okrog 3 milijonov metričnih stotov na leto; Nemčija nad dva milijona; Rusija blizu poldruga milijon in Avstrija nekoliko nad jeden milijon.

